

Prawidłowa dieta jeża pigmejskiego w pigułce

Chcielibyśmy zaprezentować Wam poradnik żywienia jeża pigmejskiego, oficjalnie zwanego od niedawna afrojeżem biało brzuchym.

Autorką jest założycielka Gryzinfo lek.wet. Ula Kulesza. Wsparcia merytorycznego udzieliły mi lek. wet. Arleta Paluch z Przychodni Weterynaryjnej Zwierzyniec we Wrocławiu, pasjonująca się leczeniem drobnych ssaków, w szczególności królików i jeży pigmejskich, oraz lek.wet. Anna Modlińska przyjmująca w Przychodni Weterynaryjnej Reptilio w Katowicach. Najbliższe sercu tej drugiej są ptaki oraz gady, ale zajmuje się również całą szeroko pojętą egzotyką - od ryb , przez płazy, aż po mniej spotykane ssaki (jeże wliczając).

Jeże są zwierzętami wszystkożernymi ze szczególnym zamiłowaniem do owadów. W naturze żywią się wieloma różnymi gatunkami insektów, ślimakami, małymi zwierzętami - od gryzoni, przez gady, a na ptasich jajach i pisklętach kończąc. Jeż pomimo tego że budowa jego przewodu pokarmowego nie wydaje się być dostosowana zbyt dobrze do trawienia roślin, nie pogardzi również i „wegańskimi” pozycjami. Dieta jeża „domowego”, ułożona na kształt naturalnej, musi więc, jak widać, być niezwykle urozmaicona.

Teoretycznie podstawą żywienia jeży powinny być owady, jednak w warunkach hodowlanych ciężko byłoby należycie je w ten sposób karmić. Wynika to z faktu, iż komercyjnie powszechnie dostępnych jest raptem kilka gatunków owadów: mączniki, drewnojady, świerszcze, karaczany. Problemem owadów karmowych jest także ich własna karma, czyli są one żywione stosunkowo ubogo, w związku z czym zawierają niewiele składników odżywczych. Żeby wyhodować wartościowy pokarm „owadzi”, trzeba by było samemu go „produkować” i karmić zróżnicowaną paszą, a na utrzymanie w domu ogromnego stada owadów, jak wiadomo - nie każdy ma ochotę. Pozostaje jeszcze kwestia samych gatunków owadów karmowych - a należą one albo do albo do dość tłustych, albo z kolei mało pożywnych, składających się głównie z chityny, rodzajów. Żywienie samymi owadami karmowymi może doprowadzić do poważnych niedoborów, a w konsekwencji metabolicznej choroby kości. Tak więc niestety, w żywieniu jeża pigmejskiego w domu, musimy polegać na nieco innym modelu żywieniowym, a owady traktować raczej jako (niezbędny!) dodatek, niż jako podstawę diety.

Polecanym rozwiązaniem jest oparcie żywienia jeża na dobrej jakości komercyjnej karmie dla kotów lub psów. Co to znaczy dobrej jakości? Zalecane przez hodowców składy karm odpowiednich dla jeży to ok. 30% białka, maksymalnie 15% tłuszczu i do 2% włókna. Dobra dla jeża jest zarówno karma sucha, jak i mokra. Przy suchej warto jednak zwrócić uwagę na rozmiar chrupków - zbyt duże będzie po prostu ciężko jeżowi z małym pyszczkiem zjeść. Z kolei przy mokrej może pojawić się problem z psuciem się otwartego opakowania, zanim mniejszy od psa czy kota jeż, zdąży ją zjeść. Bardziej odpowiednimi dla jeży wydają się być karmy psie, ze względu na „częściową wszystkożerność” psów, w przeciwieństwie do ściśle mięsożernych kotów - innymi słowy, przyzwoita kocia karma będzie zawierała samo mięso, a porządna psia karma również domieszkę składników odżywczych, dobrych dla jeża. Ile karmy podawać? Mniej więcej od 1 do 4 łyżek stołowych na noc (bo jeże są aktywne przecież w nocy!), oczywiście w zależności od wieku, kondycji i zdolności do samokontroli zwierzaka. Niektóre jeże są na tyle zdyscyplinowane, że można zostawić je z jedzeniem na całą dobę bez obaw, a niektóre niestety będą w stanie pochłonąć każdą ilość pokarmu w zasięgu ryjka. Szczególnie zwierzęta mające problem z nadwagą powinny otrzymywać nieco mniejsze porcje karmy.

Jeże mają szczególną skłonność do tycia. Co niektórym wydaje się urocze, jest dla zwierzęcia prawdziwym koszmarem: jeż ma słabe i krótkie łapki, na których ciężko jest mu nosić dodatkowe gramy. W skrajnych przypadkach „fałdki” tłuszczu uniemożliwiają mu zwinięcie się w kulkę, a więc jeż nie może poczuć się bezpiecznie, kiedy chce się ukryć. Zwierzętom otyłym poleca się ograniczenie ilości podawanej karmy, a także zwiększenie udziału w diecie słabo strawnego dla nich pokarmu roślinnego - w ten sposób jeż będzie miał pełny brzusek, ale jednocześnie nie „wyciągnie” z tego zbyt wiele kalorii. Nie należy jednak zbyt gwałtownie przeprowadzać odchudzania, gdyż może to spowodować poważny problem zdrowotny - stłuszczenie wątroby.

Wracając do składu diety, poza karmą, jeżom należy urozmaicać życie odrobiną koloru. Owoce i warzywa są dobrym pomysłem w niewielkich ilościach, warzywa wcześniej można krótko podgotować by były łatwiej strawne. Poza mięsem w karmie, jeżowi jak najbardziej należy się również odmiana w postaci porcji różnych rodzajów mięsa po uprzednim obgotowaniu lub upieczeniu. Zwierzę na pewno ucieszy się również z gotowanego jajka oraz wspomnianych na początku ulubionych owadów karmowych w roli przekąski. Raz na jakiś czas można również uraczyć jeża gerberkiem dla niemowląt, z których każdy smak i rodzaj będzie bezpieczny. Wreszcie nieco mniej przyjemny dodatek żywieniowy, z którym można się spotkać - a który może niektórym wydać się jeszcze bardziej przerażający niż owady - mysie oeski i jednodniowe kurczęta, które można kupić w sklepach zoologicznych w formie mrożonej.

Pokarmy zakazane to po pierwsze, niestety często podawane, produkty mleczne. Niezależnie od tego, czy są z mleka krowiego, koziego, owczego czy nawet i żyrafiego - żadne nie będą odpowiednie i grozić mogą biegunkami, które wbrew pozorom potrafią być niebezpieczne dla zdrowia i życia tak małego zwierzęcia. Nie należy również podawać produktów niebezpiecznych dla większości zwierząt: cebuli, czosnku, rabarbaru oraz wszelkich „ludzkich” przekąsek i słodczy, czy przetworzonych pokarmów.

Pełną listę dozwolonych i niedozwolonych pokarmów, a także szerokie omówienie tematu diety jeży znaleźć można tutaj: <http://www.jezpigmejski.pl/potrzeby-jeza/> Na tej stronie można również znaleźć konkretne nazwy karm, którymi można karmić jeże.

Źródła:

- Ellen S. Dierenfeld Feeding Behavior and Nutrition of the African Pygmy Hedgehog (*Atelerix albiventris*)
- Erica M. Santana et al. *Atelerix albiventris* (Erinaceomorpha: Erinaceidae)
- <http://www.jezpigmejski.pl/potrzeby-jeza/>